

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Dotazník o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov

December 2007

Zhrnutie

V druhom polroku 2007 pokračoval silný dopyt podnikov a obyvateľstva po úveroch. Pri podnikoch výraznejšie rástol dopyt malých a stredných podnikov (SME) a po dlhodobých úveroch veľkých podnikov. Obyvateľstvo malo záujem najmä o úvery zabezpečené nehnuteľnosťami. Za vysokým dopytom obyvateľstva bol najmä pozitívny ekonomický vývoj a rast na trhu nehnuteľností.

Pri vývoji úverových štandardov v podnikovom sektore treba rozlišovať medzi veľkými podnikmi a SME. Kým pri veľkých podnikoch banky úverové štandardy sprísňovali, v sektore SME banky pristúpili k miernejším štandardom najmä pri krátkodobých úveroch. Dôvodom sprísňovania štandardov veľkým podnikom bola najmä zmena v rizikovom apetíte bánk súvisiaca najmä s neistotou o budúcom makroekonomickom vývoji a rizikovosti vybraných odvetví.

V sektore obyvateľstva v porovnaní s prvým polrokom 2007 nedošlo k výrazným zmenám v úverových štandardoch. Vybrané banky zmiernovali štandardy na účelové úvery zabezpečené nehnuteľnosťami. Dôvodom bola najmä konkurencia zo strany ostatných bánk a rastové trendy na trhu nehnuteľností.

Poznámka k spôsobu prezentácie agregovaných údajov:

Pokiaľ nie je uvedené inak, údaje v texte aj v grafoch sú uvedené vo forme tzv. **čistého percentuálneho podielu**. Napr. čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu, je vypočítaný ako rozdiel percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli zmiernenie štandardov, na celkových úveroch, a percentuálneho podielu úverov obyvateľstvu poskytnutých bankami, ktoré uviedli sprísnenie štandardov, na celkových úveroch. Zjednodušene povedané, jednotlivé odpovede bánk sú vážené priemerným objemom úverov príslušného typu za druhý polrok 2007. Presný postup výpočtu uvedeného ukazovateľa a agregácie odpovedí od jednotlivých bánk je podrobne vysvetlený v dokumente „Metodológia vyhodnotenia dotazníka“.

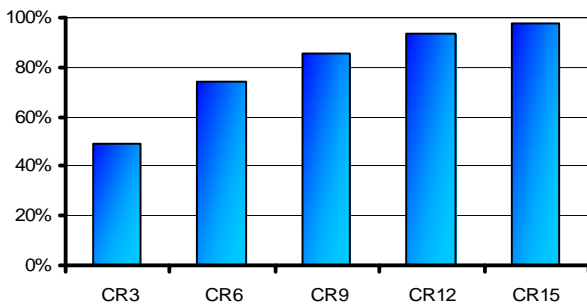
Výsledky prieskumu sú prezentované v agregovanej podobe. Správa je založená na názoroch jednotlivých bánk a nevyjadruje názory NBS.

Úvery podnikom

Situácia na trhu podnikov

Podobne ako v prvom polroku 2007, aj v druhej polovici roka 2007 výrazne rástli úvery poskytnuté podnikovému sektoru (zahŕňa úvery domácim a zahraničným nefinančným a finančným spoločnostiam, živnostiam a neziskovým organizáciám). Podiel objemu úverov podnikom poskytnutých tromi najväčšími bankami na celkových úveroch bol v druhom polroku 2007 na úrovni 49% (Graf 1).

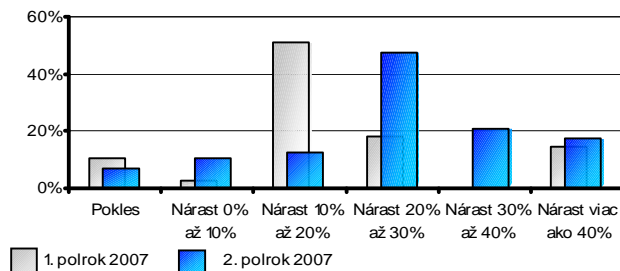
Graf 1 Koncentrácia poskytnutých úverov podnikom v bankovom sektore

CRk index vyjadruje podiel úverov k bank s najvyšším poskytnutým objemom úverov podnikom na celkovom objeme poskytnutých úverov podnikom.

Podobne ako v prvom polroku 2007 nárast objemu úverov podnikom nebol rovnomerný v rámci bankového sektora (Graf 2).

Graf 2 Rozloženie percentuálneho nárastu objemu úverov podnikom za druhý polrok 2007

Na vodorovnej osi je zobrazená zmena objemu úverov poskytnutých podnikom. Na zvislej osi je zobrazený podiel bánk v danom stĺpci na celkových úveroch poskytnutých podnikom.

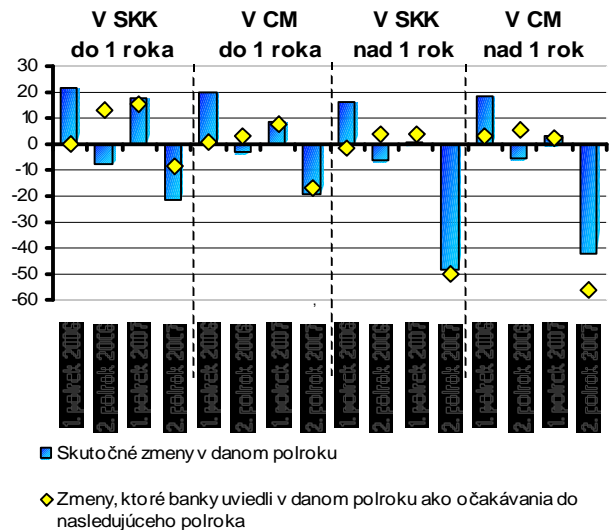
Vývoj na strane ponuky

V druhom polroku došlo v úverových štandardoch bánk k viacerým zmenám. V prvom rade bankový sektor sprísňoval úverové štandardy voči veľkým podnikom. Viaceré banky sprísňili štandardy pri krátkodobých aj

dlhodobých úveroch a podobne aj pri úveroch v domácej mene a cudzej mene. Ďalšie sprísňovanie sa očakáva aj v prvom polroku 2008.

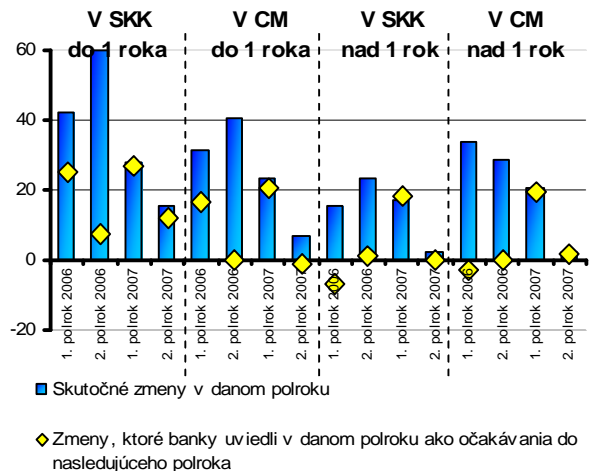
Iný vývoj bol pri úveroch poskytovaných malým a stredným podnikom. Banky skôr pristúpili k zmierňovaniu štandardov alebo štandardy nemenili. V prípade zmierňovania však išlo o miernejšie zmeny ako v prvom polroku 2007. V prvom polroku 2008 banky očakávajú pri úveroch malým a stredným podnikom podobný vývoj ako v druhom polroku 2007.

Graf 3 Zmeny úverových štandardov na úvery veľkým podnikom

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov veľkým podnikom.

Graf 4 Zmeny úverových štandardov na úvery malým a stredným podnikom

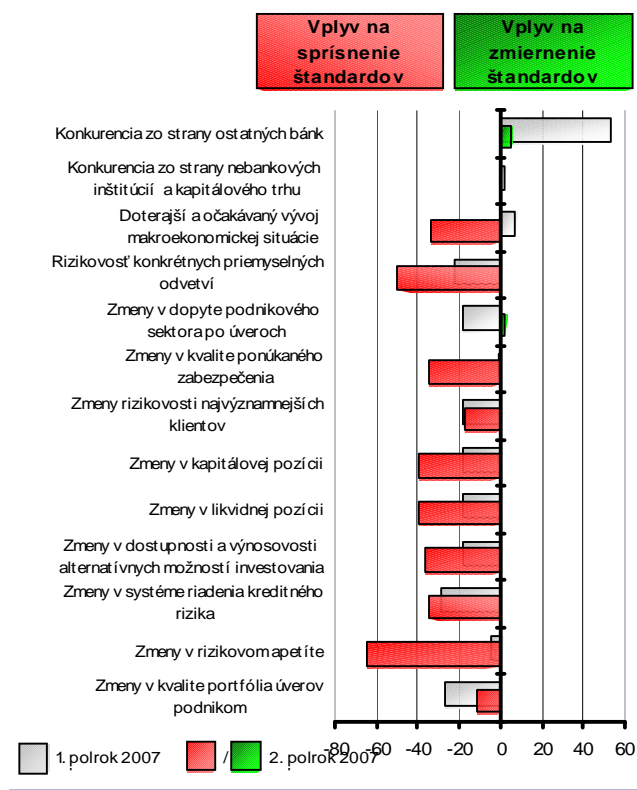

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov malým a stredným podnikom.

Dôvodom prísnejšieho prístupu bánk pri financovaní veľkých podnikov bola v prvom rade zmena v rizikovom apetíte bánk. Zhoršili sa predovšetkým očakávania o budúcom makroekonomickom vývoji, rizikovosť vybraných odvetví ako aj rizikovosť významných klientov. V niektorých bankách došlo k zmene systému riadenia rizika. K sprísneniu štandardov prispeli aj zmeny v likvidnej a kapitálovej pozícii bánk a tiež zmeny v kvalite ponúkaného kolaterálu.

Za zmiernením štandardov pri malých a stredných podnikoch sa skrývala najmä konkurencia zo strany ostatných bánk a miernejší dopyt zo strany podnikov.

Graf 5 Faktory vplyvajúce na zmeny úverových štandardov na úvery podnikom

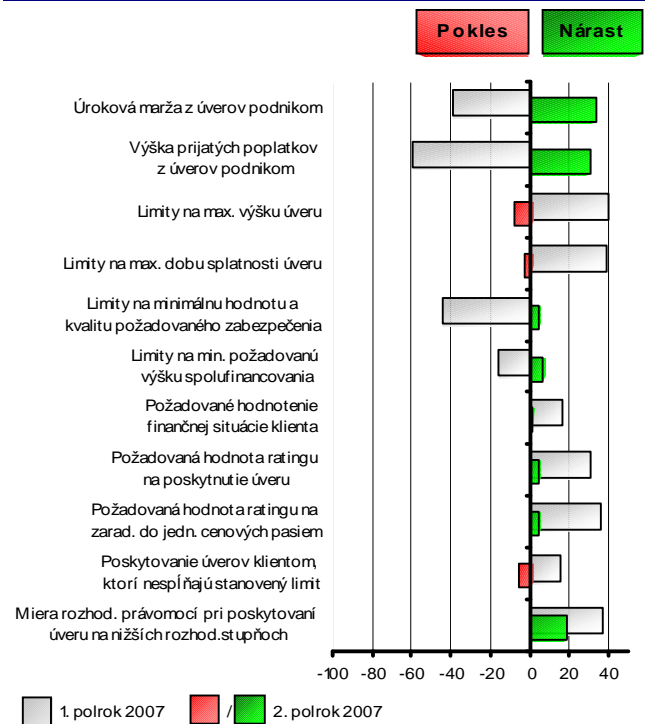

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

V konkrétnych podmienkach poskytovania úverov podnikom nastali iba niektoré zmeny. V porovnaní s prvým polrokom 2007 stúpli úrokové marže bánk a poplatky. Túto zmenu zaznamenali viaceré banky. Podobne ako v prvom polroku vo vybraných bankách stúpala miera rozhodovacích právomocí na nižších

rozhodovacích miestach. Ostatné podmienky sa výrazne nemenili.

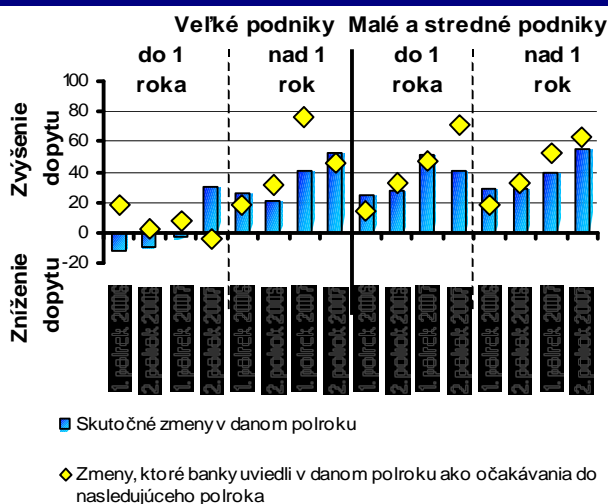
Graf 6 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov podnikom

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Vývoj na strane dopytu

Graf 7 Zmeny v dopyte po úveroch podnikom

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Väčšina bánk signalizovala v druhom polroku nárast dopytu zo strany podnikov. Nárast bol dokonca najvyšší od roku 2006. Zvýšenie bolo významné najmä pri malých

a stredných podnikoch. Pri veľkých podnikoch stúpal najmä dopyt po dlhodobých úveroch. Odhad vývoj dopytu podnikov po úveroch v druhom polroku 2008 bol zo strany bánk už miernejší, keď banky naďalej očakávajú rast dopytu, ale miernejším tempom.

Dôvody rastu dopytu zo strany podnikov sa v porovnaní s prvým polkom 2007 výrazne nemenili. Naďalej prevažovala potreba financovania dlhodobých investícií a financovania akvizícií.

Graf 8 Faktory vplyvajúce na zmeny v dopyte po úveroch podnikom

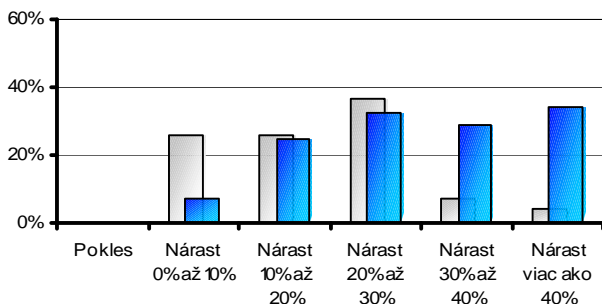

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Úvery obyvateľstvu

Situácia na trhu úverov obyvateľstvu

Graf 9 Rozloženie percentuálnej zmeny objemu úverov obyvateľstvu za druhý polrok 2007

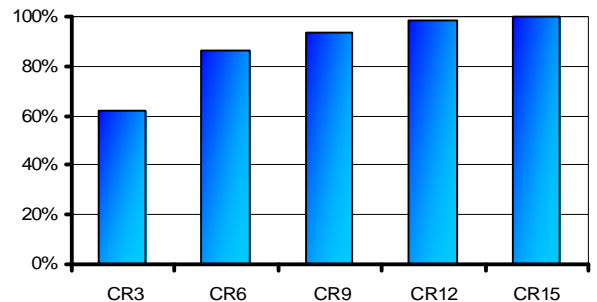

Na vodorovnej osi je zobrazená zmena objemu úverov poskytnutých obyvateľstvu. Na zvislej osi je zobrazený podiel bánk v danom stĺpci na celkových úveroch poskytnutých obyvateľstvu.

Počas prvého polroka 2007 pokračoval trend rastu úverov obyvateľstvu. Na trhu retailových

úverov naďalej dominovali tri najväčšie banky, ktorých podiel na celkových na celkových úveroch poskytnutých obyvateľstvu predstavoval na konci roka 2007 62%.

Graf 10 Koncentrácia poskytnutých úverov obyvateľstvu v bankovom sektore

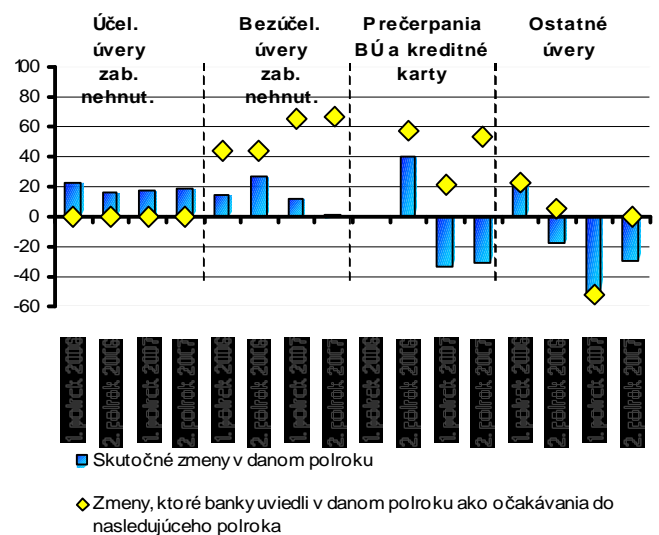

CRk index vyjadruje podiel úverov k bánk s najvyšším poskytnutým objemom úverov obyvateľstvu na celkovom objeme poskytnutých úverov obyvateľstvu.

Vývoj na strane ponuky

V porovnaní s prvým polkom 2007 nedošlo pri financovaní domácností k výrazným zmenám v úverových štandardoch. Banky zmiernili štandardy na účelové úvery zabezpečené nehnuteľnosťami. Štandardy sa nemenili pri bezúčelových úveroch zabezpečených nehnuteľnosťami. Sprisňovanie pokračovalo pri kreditných kartách a ostatných úveroch.

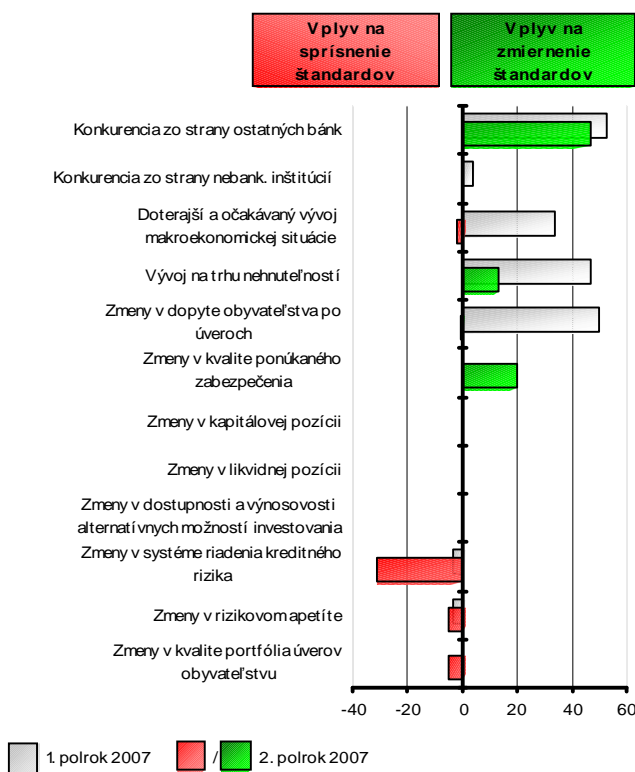
Graf 11 Zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu

Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk, ktoré zmiernili svoje úverové štandardy na poskytovanie úverov obyvateľstvu.

Tak ako sa výrazne nemenili trendy v úverových štandardoch na úvery domácnostiam, nemenili sa ani faktory, ktoré ovplyvňujú zmenu štandardov. Pri zmiernovaní štandardov zostáva dominujúcim faktorom konkurencia zo strany ostatných bánk. Miernejší vplyv v porovnaní s predchádzajúcim obdobím mal vývoj na trhu nehnuteľností. Kvalita zabezpečenia mala naďalej pozitívny vplyv na zmiernovanie štandardov. Zmeny v systéme riadenia kreditného rizika v bankách spôsobovali skôr sprísňovanie štandardov.

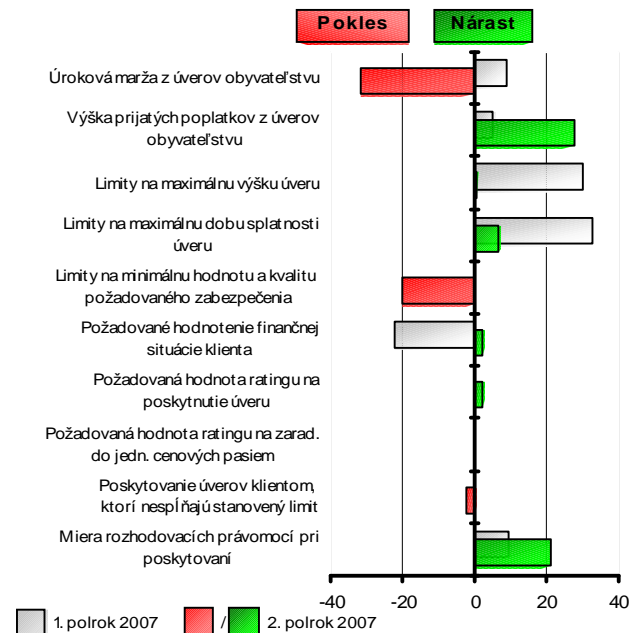
Graf 12 Faktory vplyvajúce na zmeny úverových štandardov na úvery obyvateľstvu

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

V druhom polroku došlo k zmene podmienok poskytovania úverov domácnostiam. Kým na jednej strane poklesli úrokové marže, stúpali poplatky vzťahujúce sa k poskytovaniu úverov. Niektoré banky sprísňovali limity na hodnotu a kvalitu zabezpečenia.

Graf 13 Zmeny v konkrétnych podmienkach poskytovania úverov obyvateľstvu

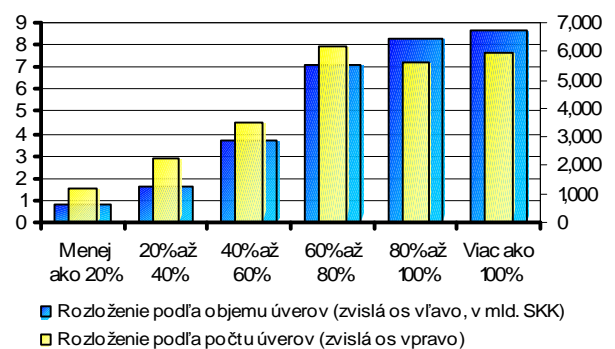

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Zabezpečenie úverov

V rozložení podielu hodnoty úveru na hodnote zabezpečenia (tzv. *loan-to-value ratio*, *LTV*) došlo v druhom polroku k výraznému posunu smerom k vyšším hodnotám. Vo niektorých bankách stúpol počet aj objem úverov s LTV nad 80%.

Graf 14 Rozdelenie podielu hodnoty úveru k hodnote zabezp. (úvery na nehnuteľnosti poskyt. v 2. polroku 2007)

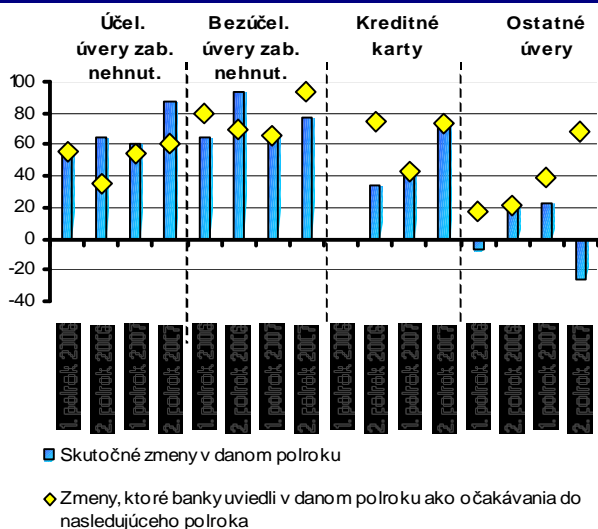

Vývoj na strane dopytu

Vysoký dopyt zaznamenali banky najmä po účelových a bezúčelových úveroch zabezpečených nehnuteľnosťou. Rástol tiež dopyt po kreditných kartách. Podobný vývoj

v dopyte po týchto typoch úveroch sa očakáva aj v prvom polroku 2008.

Graf 15 Zmeny v dopyte po úveroch obyvateľstvu

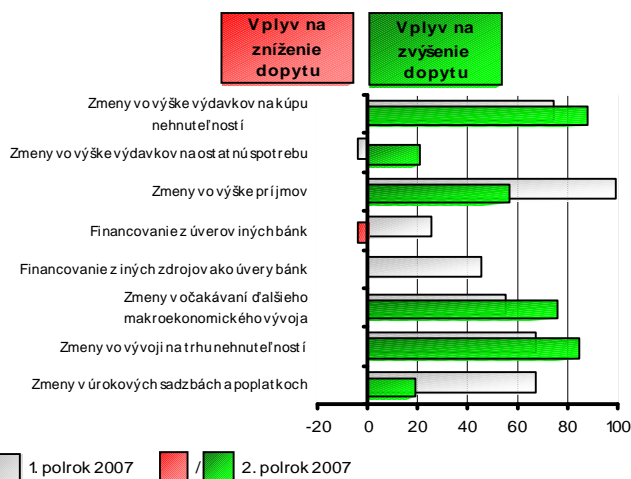
Na zvislej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.

Hlavným faktorom ovplyvňujúcim silný dopyt obyvateľstva po úveroch bol nárast cien na trhu nehnuteľností. Ten spôsobil nárast

výdavkov na kúpu nehnuteľností. Stúpali tiež výdavky na ostatnú spotrebu.

Positívne na dopyt vplývali makroekonomické ukazovatele, predovšetkým reálne príjmy a najmä predpoklad o ich budúcom vývoji.

Graf 16 Faktory vplyvajúce na zmeny dopytu po úveroch obyvateľstvu

Na vodorovnej osi je zobrazený čistý percentuálny podiel bánk.